

Salvador Perarnau

A SÚRIA

**Ets mare meva i ho tinc tot de tu:
La carn, els ossos, el meu rostre bru
i àdhuc l'estil cantellut del meu verb.
Sóc un fill teu que mai no et serà esquerp.**

Perarnau

“CAPS DE BROT”

Poemes

Salvador Perarnau

Pròleg d' Agustí Esclassans
Il·lustracions de LAMOYA

SEGONA EDICIÓ

1966

Hem demanat un pròleg al volgut amic i eminent escriptor A. Escalsans, que fa mesos que està malalt, i per aquest motiu no ens ha pogut complaure.

Ens ha autoritzat, però, la reproducció del pròleg del llibre «La Rel» on hi ha ben definit el concepte del poeta Salvador Perarnau; amb una condició a favor: «Que els vaticinis i interrogatius sobre el futur líric del poeta hi siguin resolts afirmativament».

Ens plau, doncs, de repetir el pròleg de «La Rel» com a pròleg de «Caps de brot», oi més que creiem difícil de trobar un pròleg millor.

Hi ha tres maneres de passar per la vida: vivint-la, fruint-la i patint-la. Els que la viuen, generalment, no senten la necessitat de contar-la o de cantar-la. S'hi troben tan enfeïnats, el moment actual els priva tant de veure i considerar el moment passat o el moment futur, que la vida llur sembla que camini voltada de límits de cristall, a través dels quals esguarden el món sense rectificar-lo en bé ni en mal. La vida per ells, és quelcom que ha d'ésser gastat, per dir-ho així, sense discutir-ho ni modificar-ho. Els que la frueixen, en canvi, viuen situats en la crosta daurada del vitalisme. S'ha dit que viure és fruir i que la resta és vegetar. Tota joia, però, que no ha estat vertebrada de dolor, perilla de tornar-se superficialisme i parcialitat. Els fruidors de la vida, quan fan art literari, s'enfonsen a cada pas en la fanguera rutilant del comodisme i l'aburguesament. Només els homes que pateixen la vida saben veure'n tots els costats responsables. El literat que s'habitua, adolescència enllà, a caminar sempre amb els lloms cenyits de cilicis heroics i estoics, ve un moment que rebutja, com a cosa supèrflua, coses, idees i pràctiques que als altres homes semblen, i són de fet, necessàries i imprescindibles. El perfecte patidor veu la vida arran de terra, car aquesta és la seva; i veu, en recompensa a la seva disciplina nua, complementàriament, la vida dels que la viuen i dels que la frueixen. No hi ha millor vidre d'augment de les coses que el desig de possessió impossible i que l'anhel de transformació no satisfet mai. El literari que pateix la vida funda la vida veritable de l'art, donant-li contorns massissos i que no es fonen mai, perquè han estat abans durament experimentats damunt la pròpia carn gemegadora i no toleren l'engany ni la ficció.

Salvador Perarnau ha estat sempre, amb modèstia orgullosa, un patidor de la seva vida. Ell no s'ha resignat mai a contemplar la baralla vital des de la barrera. Home de carn i ossos, s'ha lliurat a la foguera depuradora del viure arran de terra. I això, sense cabotinismes ni grans bocades. Té, ha tingut sempre, l'esperança que una hora o altra la seva vida feta art li fornirà obres que pesin i que restin. La seva cara turmentada és el viu retrat del seu estil. Sovint, en ràpides converses amistoses, la paraula de **Salvador Perarnau** és tallada per un ritornello de confiança en ell mateix: «No tinc pressa». I encara: «Faig la meua obra tal com vull, sense concessions amb res ni amb ningú, d'acord

amb mi mateix, i prou». Ell té el seu concepte personal de la literatura, i s'hi adapta tranquil·lament. I té, sobretot, factor que el salva el perd, un doll líric que no se li estronca mai. A hores d'ara, Salvador Perarnau pot convertir en vers tota volva de vida que li creua les nines com un vol d'estel fugisser. Salvador Perarnau, en conseqüència, com tots els poetes fonamentalment productors, tot i essent sempre poeta, no pot evitar la barreja de tons ni cenyir-se exactament a l'esperit de tria. Hi ha, en ell, el costat de poeta que redueix ràpidament a vers una espurna vital. Hi ha, però, i això és el que ens interessa, els grans moments de líric ambiciós, prescindidor d'anècdotes i convertidor trepidant del pretext poètic en acte de poesia ben plantejada i ben resolta. Aquest és el Salvador Perarnau categòric.

Avui, Salvador Perarnau fa una tria de tots els seus moments lírics i, escullint-ne els més representatius de la seva manera els aplega en volum sota el títol comú de «Caps de Brot». Són, realment, els seus moments millors de poeta, els seus instants de gràcia més representatius. Salvador Perarnau, patidor de la vida abans de convertir-se en patidor de l'art, ens ha fet sempre l'efecte d'un element líric. En ell, com en tots els poetes de la seva corda, veiem com el núvol poètic va formant-se; i, de sobte, esclata el llampec i roda el tro. La llum del llampec il·lumina paisatges adormits en la tenebra. Això és el que ens interessa. Poetes d'aquesta mena, no han d'ésser mai judicats en conjunt, sinó per parts. Una estrofa, un vers, àdhuc un mot —oh Maragall de la paraula viva!— redimeixen tot un poema. La matèria de Salvador Perarnau és sempre presa del mig mateix del fangar vital; i convertida en art a amplexos trets ràpids, constellats d'imatges que salten de rima a rima amb una agilitat d'espurna de colors. Quan Maragall i Guimerà conversen dintre l'ànima de Salvador Perarnau, el seu vers té una catalanitat inconfusible. Quan l'home patidor mena la marxa del cant, els versos de l'autor de «Caps de Brot» prenen una vibració morosa, ombrívola, taciturna, profundament humana; i brillen al sol com si fossin perlejats de petits prismes presoners dintre un estoig de llàgrimes esberlades. Res de contemplacions per la perfecta reeixida de l'ordre sil·làbic o del joc expressiu; Salvador Perarnau salta per damunt de la canal del vers i de la mètrica quan li convé. L'impuls dominador ve d'endintre; i per tant, és endintre que cal cercar la raó de la seva tècnica. Aleshores el fons domina la forma. I, al costat del ressó maragallià-guimeranià, descobrim, per obra i gràcia de l'esquelet d'home patidor que vertebrava la carn del poeta líric, la ratlla crua de la vida arran de terra, la vibració que jo en diria «eslava» de tants poetes de tots els pobles. Repetim-ho, encara que algun humorista mediocre d'aquests que patim se n'esgarrifi i somrigui amb petulància, la psicologia lírica catalana té concomitàncies fraterne amb la psicologia lírica russa. No tota la literatura dels russos és prosa; la lírica russa és quelcom de ben diferent que la prosa dels novellistes. Per sota de l'art aburgesat (de les rimes i rimetes dels nostres versificadors de casa bona), hi ha l'eterna ossada del terrible dolor dels homes.

Estimem joiosament Plató. Però estimem dolorosament Dostoiewski. De la llum a la tenebra hi ha molt camp ètic i estètic per córrer. Feina dels poetes veritables és el saber controlar-ne les gradacions i els encaixos.

Llegiu «Caps de Brot». Dins d'aquests versos, hi ha un home que canta nuament; i el seu cant raja a dolls; i els dolls s'encenen amb intermitències de clarors i d'ombres. ¿Salvador Perarnau ha trobat ja el seu to definitiu de líric fet? No cal. Ens interessa, i res més, el seu to de líric que va fent-se, i la mort el sorprendrà encara amb un nou cant als llavis. Canviaran els matissos de la seva veu. No canviarà, però, i això el salva ja des d'ara, la seva veu de líric nat...

Agustí Esclassans

INDEX

POEMES DEL MESTRATGE

Mimosa, flor de febrer	7
L'hereu de les muntanyes	9
Oració	13

VISIONS I CANTS

El pi de les tres branques	19
La rel	21
Quin arbre!	23
La Samaritana	27
Dijous Sant a muntanya	31
Roses mortes	33
Visió de juny	35
Poema de les tres amors	39
Amiga que véns del mar	47
Captard	49
Inquietud	51
Verdor de sol	53
Elegia	54
Els vells	55
Elogi del vent	57
Cant d'amor i d'elogi	59
Cant a l'amor i a l'autumne	61
Cant al neguit	63
Cant a la mort	65

ORACIONS

Oració a les roses	69
Oració al matí	73
Oració a l'arbre	77
Oració a la mar	79

POEMES DE JARDI

Lliri blanc	85
Hi ha un papalló d'or i llum...	87
Canta un grill sota un roser...	88
La palmera estén les mans...	89
Entra l'esposa al jardí	91

RECORDS D'INFANT

El cascavell	95
El niu	97
Bombolla florida	99
La finestra	103
El riu	107
L'horta de mon pare	109

TRES SONETS A LES ROSES

La gratitud de les roses	113
Les roses de Sant Jordi	114
Roses d'abril	115

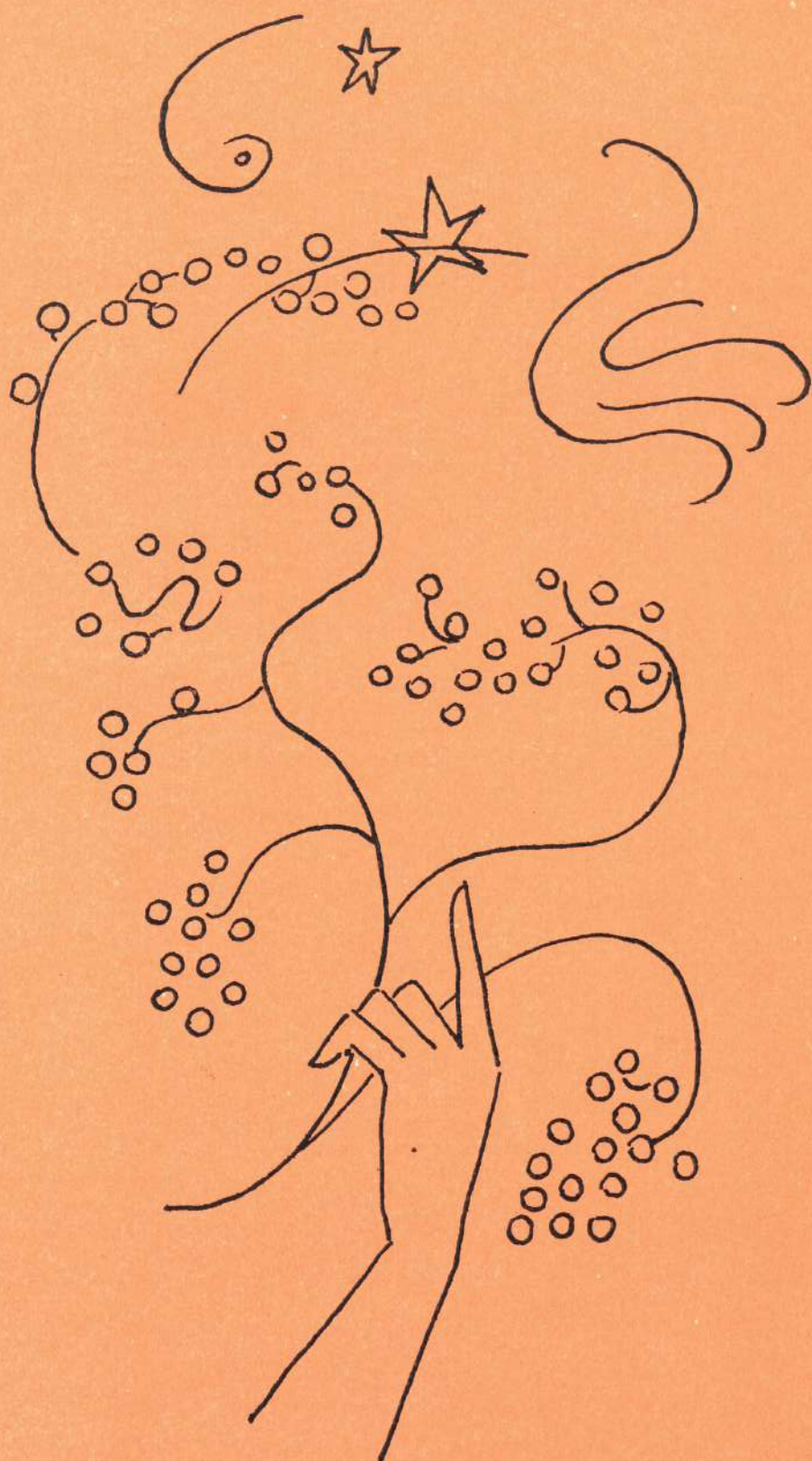
GOTES DE SOL

Del remordiment	119
Del xiprer.	119
De la mà	119
Vespral	120
Del grill	120
Del pregadéu	120
De la percepció	120
 Poema de poemes.	 121

ES PROPIETAT DE L'AUTOR

DEP. LEGAL B.-24.474 - 1.966

POEMES DEL MESTRATGE

MIMOSA, FLOR DE FEBRER *

A la meva esposa Benvinguda
Coll de Perarnau, Reina de la
festa.

Mimosa, flor de febrer
borrissol d'or de casulla,
que arribes quan l'ametller
silenciosament s'esfulla.

Mimosa, flor de febrer,
d'un groc de noia malalta
que saps que el bon temps que ve
no t'ha de besar la galta.

Tu que duus el goig intern
que et puja per dins la soca
i el llavi fi de l'hivern
per tes branques l'esbadoca.

Tu que mires al voltant
i perquè no et trobis sola
contemples com va esclatant
alguna que altra viola.

Mimosa, tu que presums
d'haver estat la flor primera
i d'aguantar en l'aire els llums
que encengué la Candelera.

Tu que a les nits hivernals
t'estires i et desdelites
per haver els estels més alts
que se t tornen flors petites.

I, a voltes, has somiat,
voltada de boires blanques,
que portes la immensitat
pengim-penjam per les branques.

Estarrufa un poc el cor,
tu que ets flor estarrufada
dient que l'hivern s'ha mort
amb la darrera gebrada.

I digues que el bes del sol
que les branques t'estremia
se t'ha tornat borrisol
florit de tanta alegria.

Mimosa, finor de gel
i besada tebiona
d'un sol de color de mel
que les branques t'acarona.

Encomana'ns la finor
i la teva polidesa
tu que, essent flor de fredor,
ets caliu i flama encesa.

Mimosa, flor de febrer,
que veus amb l'ànima eixuta
sota la flor d'ametller
una ametlla diminuta.

I et marceixes poc a poc
en veure que el març s'acosta
i se't fon el color groc
com se fon l'or de la posta.

Mimosa, flor de febrer,
que tens tan curta la vida
que, en pensar en el mes que ve,
t'esflores esporuguida.

Si ens esfullessis del cor
l'hivern de gebre i boirina,
d'entre les flors del record,
fores la flor més divina.

«Flor Natural de Barcelona 1935». *

L'HEREU DE LES MUNTANYES *

És un pellanc de pedra cantellut,
bru com els pins i amb cor de roure;
duu a l'ànima l'esquerpa solitud
d'aquells pivets que el vent no pot remoure.

I té l'esperit de llop
i l'ull negre, salvatge,
i en cada mot un glop
de sang del seu llinatge.

Té el cos fornit pels torbs i els temporals
i el llamp l'ha rebotat quinze vegades;
ha relliscat mil cops entre penyals
per les tresqueres nevades.

Té el rostre bru i recremat pel sol,
els braços llargs com dues serralades,
i entorn dels ulls un aspre giravolt
de boires ajaçades.

I sap un cant i el canta cada nit
—ressò d'idihi d'una amor llunyana—
i el cant li surt del pit
com un bronzir de tramuntana.

I diu el cant: «Mai no la trobaré,
com aquell jorn, al cor de la pineda;
ai, de l'amor que va i no ve,
i em fa sentir la neu més freda!»

I té un ressò de sol de flabiol
i uns esquellerincs d'ovelles blanques,
i cada so és un terròs de sol
i un glop de sang dalt de les branques.

Duu per vestit la pell d'un ós
que va matar en l'altura,
rebotant-se amb la por i les foscors
ell i el gos d'atura.

No ha sabut mai res del món.
ni sap què és sentir basarda,
i tota cosa se li fon
amb l'or del caure de la tarda.

I duu les serres cor endins;
se les fa seves cada dia
i duu reïna d'aquells pins
per sang, que salta amb salvatgia.

Ell és l'hereu d'aquests cimals;
duu al pit l'espluga i la gelera,
i el foll rebrec dels temporals
que assoten la cinglera.

Duu per bastó un roure novell
que el trencà d'una grapada,
i les arrugues que li fa la pell
són com de pedra esllavissada.

Mil bufaruts recargolats
no li han pogut segar les cames,
té el nervi de les tempestats
i duu en la sang un joc de flames.

La seva ossada és un rocam
amb beis morats de totes menes,
i al moll de l'os un fil de llamp
li va burxant les venes.

I sap tresqueres i camins,
i els fa i desfà dintre la fosca;
la solitud de serra endins
li ha fet l'ànima tosca.

En el seu caire escardalenc
hi ha foc d'albada i foc de posta,
i dintre el pit porta un avenc,
i el cor és l'eco que li fa resposta.

De tant mirar-se les afraus,
els sots dels ulls porten les ratxes
i el trontollar de les allaus
i són dos llacs salvatges,

Ell és l'hereu d'aquests cimals;
color de cim en cada galta;
el front li fa com dos tossals,
i cada vena és un torrent que salta.

Quan trobarà la seva amor,
quina nissaga que ens espera!
Raça de vents de serenor
que duen boires per crinera.

Raça que salta tot barranc
i ho sembra tot de llavor noble;
raça que duu dintre la sang
tota la sang per a pastar-hi un poble.

La ginestera florirà;
darà en la flor fins les entranyes
i el nostre amor, llavors, vindrà:
Serà l'hereu de les muntanyes.

«Englantina d'Or de Barcelona 1929».

O R A C I Ó *

Vós que no sé on sou i us veig en tot,
en el riure de tota cosa bella,
en la rosa que riu al cap del brot
i en la més alta i més clara estrella,

en la cuca de llum vora el camí
i en l'olor fresca de la sajolida
i us sento dintre mí
que em doneu forces per a seguir la vida.

Vós que més d'una volta us he negat
quan més intensament potser us buscava
— la meva negació no era pecat;
ho sé per aquell neguit que em turmentava —.

perquè us volia trobar «no sé com»,
potser, «corporalment», de cara a cara,
potser «sense cap nom»
només amb el joiós semblant de Pare,

i us he cridat i no he tingut resposta,
i l'home és atrevit i us vol sentir,
perquè us necessita per pujar la costa,
perquè fa por la costa sense fi.

Fa una mica de por cada revolt,
fan por les ombres dels bacs en la ruta,
fa por anar sol
en sentir la remor més diminuta.

I hom no sap com i s'adona que prega
sense ni un mot, endins..., endins...
una oració que sembla que gemega
l'ombra dels camins.

I jo diria
que sant Francesc d'Assís
quan deia «germà llop», també sentia
aquesta por que fa sentir indecís.

Però, tant se val! M'he sentit sempre humà
i àdhuc valent dintre ma petitesa
perquè en el fons del més enllà
sempre he vist bellugar una llàntia encesa,

i he estat sempre sincer, de bona fe,
i he posat l'ànima en la meua paraula
i l'he abrandada amb el meu alè
i he compartit el goig i el pa damunt la taula,

i he suportat angoixes i entrebancs
i males arts que els homes necessiten
i he vist baralles de negres i blancs,
car les colors encara ens delimiten.

Però cada dia hom se sent més feixuc
i el camí és més estret i hom tomballeja.
Potser és el pes de tants pecats que duc,
car tot el que és Bell m'ha fet enveja.

Però, si el fons del Bell sou Vós,
era el desig de Vós que jo sentia,
car si en el fons de Vós, el Bell no hi fos,
el fons del Bell i de Vós, què seria?

Misteri impenetrable de la vida,
d'aquesta vida que és un llarg camí,
per on a cada pas un hom ens crida,
amb un nom que ningú no sap el que vol dir.

I miro i veig que a l'entorn meu tot passa,
tot mor, tot es consum, tot va a la fi
i gairebé no goso alçar la passa
en veure el poc que em resta de camí.

Tinc por que l'últim tros sigui el més llarg
i el més difícil de la vida.
Si contra el dolç hi ha l'agre, l'aspre i l'amarg
la vida és, tanmateix, ben mal partida.

Sembla, però, que això no és per tothom:
hi ha qui té la vida tota mel,
que del mínim neguit no en sap ni el nom
i encara espera la glòria del cel.

Jo no sé pas, Senyor, si això és pecat;
però, quan veig fronts estrets i esquifits
— algun d'ells coronat —
i amb pa per una eternitat,
no crec que sigueu Vós qui l'ha distribuït.

Veieu, Senyor, com us he anat buscant?
A dintre meu bé prou que us hi sabia
com una font que quan finia el cant,
en un nou doll el cant em revenia.

i ara us voldria demanar quelcom;
però em trobo amb les pregàries rovellades.
Millor! Així no ho faré «com tothom».
Us han pregat, «com tothom» tantes vegades!

Senyor, ja sé que ha de venir la mort
i he de deixar per sempre més les coses.
Torneu a oblit aquest record
i feu-me fort.

Feu que em mi hi hagi tremolor de roses
en l'hora santa de l'amor, i, si
voleu donar-me benaventurança
pel poquet que us he sabut servir,
deixeu que resti sempre més ací,
que el món no em cansa.

M'heu fet conscient de tota cosa bella;
m'heu dat amor fins a defalliment;
sóc benajat de tanta meravella
que es mou davant mos ulls a tot moment.
Deixeu-me-la fruir eternament.

Si tinc dolor, fins el dolor em plau.
Estimo el món amb cinc sentits carnals
i en tot hi trobo un benestar suau.
Oh, si fos immortal entre els mortals!

Feu, oh Senyor, que el meu desig fulguri
i que no pensi mai en més enllà,
i quan mon cos apesarat s'aturi
un nou camí torneu-li a assenyalar.
Oh, si la fi fos el començament
del viure en aquest món, eternament!

* «Viola d'Or de París 1965».

Proclamat «Mestre en Gai Saber» a la Sorbona de París el dia 18 d'octubre del 1965, en la celebració de la Gaia Festa.

VISIONS I CANTS

EL PI DE LES TRES BRANQUES

S'aixeca en mig d'un pla com un guaita guerrer.
Reposà en la seva ombra el Rei Jaume Primer
qui —potser— es va senyar tocant la seva escorça
perquè li donés força
per fer la Catalunya gran.

Avui ja cau, decrepit, aquest pi gegant.
Els vents hi feien niu i enormes nuvolades
s'hi ajocaven amb les ales plegades
i ell reia, sempre verd, sempre ufanós.
Més de mil anys el feien gloriós.
Matussalem de rels dintre l'Edat Mitjana
duia tota la Història Catalana
dintre el seu cor de teia, fort i altiu
i de totes les gestes tenia un record viu
que el deia en l'aire amb les branques verdes;
tres branques com tres flames verdes.
Tres segles en cada una i el tronc corpulent
desafiant, superb, l'embat del vent.

Ara ja va caient de mica en mica,
però, la Natura, sàvia i rica,
fa que un xic més enllà
s'aixequi un altre pi en mig del pla
que també té tres branques i és igual, ben igual.

I el Pi de les tres branques així es farà immortal

És símbol de la raça que es renova:
Si li arranquen l'escorça, treu una escorça nova
i encara que el malmetessin, si li resta un pinyó,
germinarà en la terra la triomfal llavor
i ni els homes, ni els torbs, ni els temporals
podran contra les coses immortals.

LA REL

La rel és un bressol, punt de partida
arran o endins de terra, tant li fa!
Damunt hi va creixent la nostra vida,
sens saber mai fins on arribarà.

Quan era infant, molt prop de casa
hi havia una immensa rel de pi;
la soca i el brancam, potser, fets brasa
i cendra i pols, un jorn, varen finir.

El tronc, potser, serveix de biga
o és d'una nau el pal,
on la vela, batent, s'entortolliga
en nits de temporal.

Potser en feren la creu que en la cinglera
estén els braços dins el cel.
Només sé que en el caire de la torrentera
sols hi resta la rel.

La veig avui igual encara
que quan era petit;
aquesta rel, per a mi, té un poc de mare;
la miro sempre embadalit.

Hi he trobat mil meravelles
i mil cops he pensat: «Oh, pobra rel,
que no saps si el teu arbre és fet estelles
o va pel món, sota un destí cruel!»

A un vell, molt vell, de barba blanca,
un dia li vaig dir:
«No sabeu pas on para ni una branca
d'aquell formidable pi?»

I el vell ploriquejà una mica.
i em feia: «Oh, dissort!
Jo tenia tres filles, a quina més bonica,
i no en sé res!», i el vell ja deu ser mort

Que és trist sentir-se rel dintre la vida
que furga terra endins,
per aixecar una brancada fornida
sense saber-ne els destins!

Que és trist sentir-se rel xorca,
sense que mai sapigueu
si el tronc tallat fa de forca
o bé de creu.

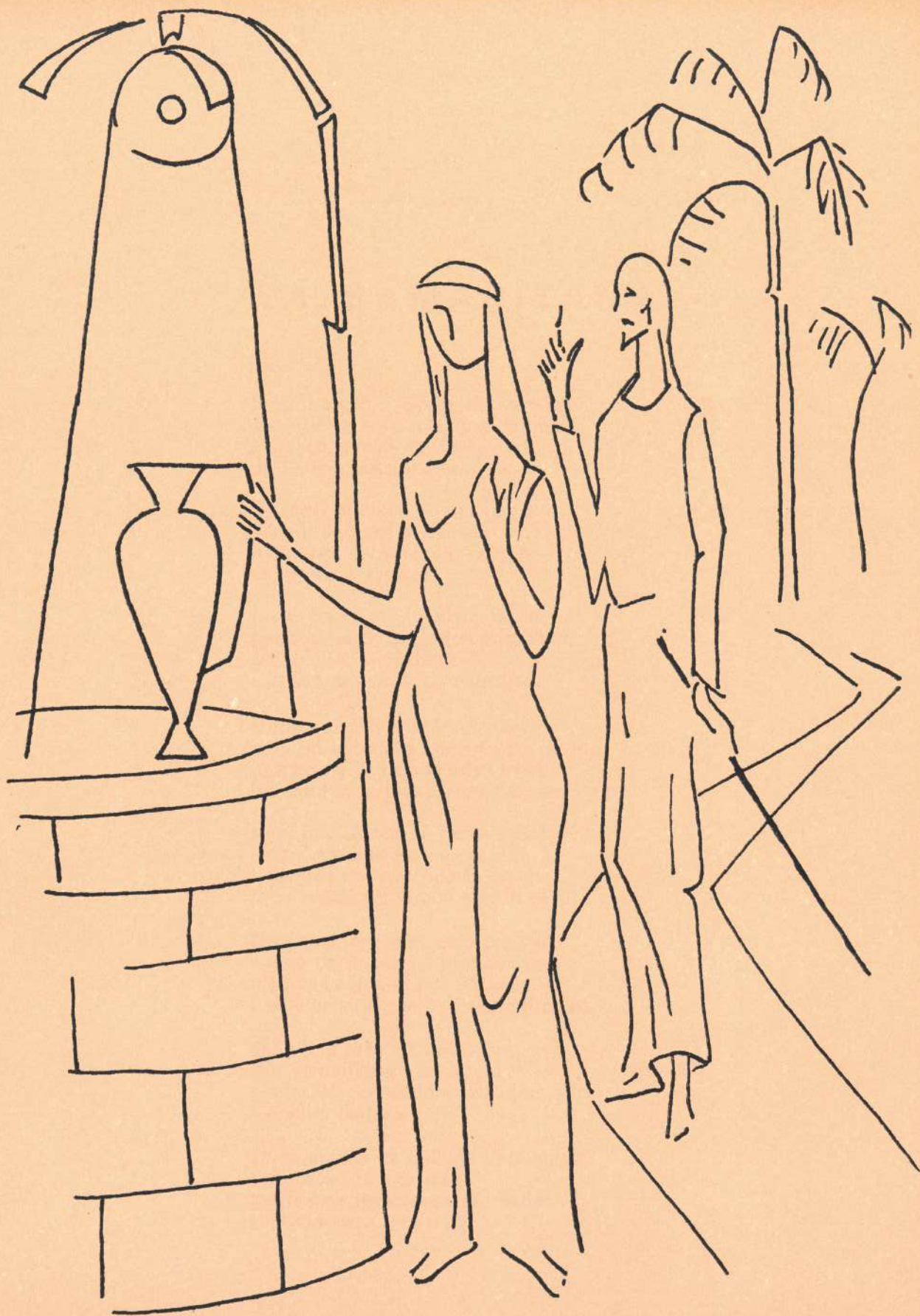
Oh, rel muda ran la torrentera,
oh vell fet pols dintre el fossar,
sense branques ni fills! Només en la cinglera
una creu que assenyala més enllà!

Oh rel de pi, ja morta i consumida!,
oh barbablanc! Tes filles són al cel,
pel turment que portàreu dins la vida
de saber-vos, només, un tros de rel!

QUIN ARBRE!

Tots els arbres són bells,
però, n'he vist un
que enlairava les branques cel amunt
ple de claror i d'ocells.
Era l'arbre més bell de tots els arbres bells.
Quin arbre!
Quiet, dins la posta quieta, era de marbre.
Era un arbre solemniat
com el de la ciència del Bé i del Mal.
Quin arbre!
Arbre de posta i de claror
Iluminós com la Creu de Nostre Senyor
que dóna llum al món.
No era un arbre com els arbres són.
Jo no sé pas com l'he vist;
branques esteses com braços de Crist,
i la posta roent
el feia un arbre omnipotent.
No heu pensat mai un arbre què és?
Si quan aneu camps a través
us sobta un arbre centenari,
i us atureu a reposar-hi
un poc
i s'escau a l'hora de la posta de foc,
que és bell
l'arbre vermell!
Sembla que arbori per la soca dura
tot l'esperit de la natura
i ho aixequi amb anhel
perquè els arbres duen un poc de terra al cel.
Però, aquest, no!
Aquest s'aferra
i xucla cel i claror
per dur-los a la terra.
Per això aquest arbre de posta i d'ocells
és l'arbre més bell de tots els arbres bells.

Té la bellesa de l'arbre i la bellesa del cel
i estén les branques amb anhel
de portar rel al cel i cel a la rel.
Però, no un cel qualsevol,
sinó un cel de la posta de sol.
Quin arbre, Déu meu! Quin arbre més bell!
Arbre de posta i de cants d'ocells.
el més bell dels arbres bells.
Oh, els ocells vénen volant
i amb les ales li porten cel radiant.
Jo en voldria ésser branca d'aquest arbre
i portar a pes de braços tot un món florit
de cara a l'infinit.
Déu somriuria
i estic segur que em diria;
«Quina florida que porteu!
És vermella de posta com de sang de creu!»
No és pas bon home qui no sap dir:
«Jo porto un arbre dins de mi
i curo d'ell com cal;
ajudo a florir el Bé i esporgo els brots del Mal».
Però, aquest arbre no en tenia
de brots perjudicials,
era un arbre de llum i d'alegria
i cants d'ocells primaverals.
Arbre de posta i cants d'ocells,
el més bell dels arbres bells!
Símbol sagrat de la vida
que la brancada fornida
estén horitzó amunt.
Cada home té el seu arbre. — Només un!
que brota i creix i floreix i es despulla
i encara dóna or vell en cada fulla
i mor i tot, quan arriba l'hivern.
Però, la soca rebrota i es fa etern.

LA SAMARITANA

Paisatge gris. Aspror de veritats.
Gairebé ni belluguen les palmeres
i els cims són coronats
de les clarors darreres.

La terra té color de pecadors
sedents de set mundana
i l'àmfora ventruda de dolçors
és la Samaritana.

Cada dia va al pou arran de nit;
porta caliu de sol a les parpelles;
pica l'ullet a l'infinit
i li tornen l'ullet les estrelles.

Detura el pas a cada vianant
amb un somriure que ofereix deliris;
la carn de l'iri de la seva carn
ha esfullat la blancor de tots els lliris.

Avui duu un vel de boira a l'esperit
i una punteta de malenconia
i l'ànima del pou i de la nit
la va envaint així que es fon el dia.

Quin pou més alt i més pregon!
—pou de neguits i meravelles—
s'enfonsa fins al cor del món
i puja arran de bes de les estrelles.

Quin pou més alt i més pregon!
I la Samaritana s'hi detura
i mira el pou endins del món
i endins l'altura.

Terra endins es belluga la impietat,
l'angoixa i la tristesa,
les fredes terboleses del pecat
i la impuresa,

el llot de totes les passions
i el xifolleig de totes les quimeres.
Paisatge gris. Al fons,
esveltes i quietes les palmeres.

Quin pou més profund i alt
Baixa del cel fins al cor de la terra;
té tota la dolcesa celestial
que emplena l'esperit com una gerra.

De terra amunt té tota la dolçor
i les clarors de totes les aurores
i els dolls de gràcia d'aigües del Senyor
clares i dolces i purificadores.

Mai la Samaritana no l'ha vist
tan profund i tan alt com ara el veia.
Avui sent el cor trist
i, sense saber perquè, somreia.

De terra enllà arriba un vianant
i ella el mira amb mirades falagueres,
és tan bell que, quan passa, al seu voltant
s'inclinen les palmeres.

Porta un somriure d'altíssima claror
i una mirada de pietat tan alta,
que la dolcesa de la redempció
li riu com una rosa a cada galta.

I arriba al pou i ella li somriu
amb un somriure ple de gosadia
i el vianant li diu
amb una veu que el dia s'hi fonia:

«Tinc una set que no pot apagar
cap aigua de la terra».
I la Samaritana estén la mà
i li ofereix la gerra.

I els ulls es fonen dintre els altres ulls
amb una força tan pregonada,
que la Samaritana clou els ulls
i s'hi abandona.

I el vianant li diu molt dolçament:
«Què hi fas vora del pou cada vesprada?»
Ella somriu amb un atreviment
d'ofrena de passió desenfrenada.

El vianant la mira amb un esguard
que es ple d'una dolcesa inconeguda.
—La llum de cap al tard
horitzó enllà és perduda—.

—«Què hi fas vora del pou arran de nit,
pobre Samaritana
que duus a l'esperit
el plor silenciós d'una fontana?»

—«Dono aigua dolça als vianants sedents
i un poc d'amor per seguir llur ruta;
després marxen contents
i es troben pel camí l'ànima eixuta.»

—«Vols donar-me'n d'aquest amor tan fort,
tu que en tens l'ànima tan ben fornida?»
Una mirada li traspassa el cor
i la Samaritana és corferida.

Èxtasi dolç! El pou bocabadat
reflecteix les estrelles
i té un ressò de veus d'eternitat
i d'infinites meravelles.

Un pou de gràcia ha abocat els dolls
de l'aigua beneïda
i la Samaritana, de genolls,
es troba penedida.

I s'ha adormit besant els peus sagrats
del vianant de la paraula dolça
i del pou vell de les iniquitats
no en resta ni la molsa.

Tots els misteris, fins els més pregons,
s'esvairan amb les clarors primeres
Paisatge gris. Al fons,
esveltes i quietes les palmeres

Quan es desperta sent el cor confús
d'aquella veu tan clara,
i ha conegut el rostre de Jesús
que li ha besat la cara.

I diu: —«On sou, estimat meu, on sou?»—
i es troba sola i petita
i mira el cel, obert, com un gran pou
ple de claror infinita.

DIJOURS SANT A MUNTANYA

El varen treure en l'aire com un facinerós
amb la ferida oberta pel cop de la llançada
i el duïen carrer enllà, la llaga esbalandrada,
llucent del sol de posta d'un cap al tard boirós.

El duïen uns pagesos sorruts, d'aire garneu,
que sols li demanaven collites abundoses
i una vida de solcs i llavors cobdicioses
amb uns mots que es clavaven com nous claus a la creu.

Eren fornits i bruns com autèntics saions
amb l'ànima de soga, de columna i bergassos,
mirant-lo de reguait, clavat de peus i braços,
dins la llum de les atxes enceses i els blandons.

I el portaven enlaire i aquells dos peus clavats
relluïen sagnosos i guiaven els passos
d'aquella gent grollera que el duïa a pes de braços
com si fos una garba madura dels seus blats.

Els sacerdots cantaven un càntic paorós
i la nit s'estenia damunt totes les coses;
rosegaven silenci els esclops en les lloses
sota el pas d'aquells homes, marxant de dos en dos.

El Crist sagnant passava pels carrers torturats
plens de ferum de femta i de palla podrida,
amb les portes tancades a tota llei de vida,
les finestres obertes com ulls esbalandrats.

Les cases aclofades en un posat sorrut
tenien clapes grogues de lepra i de vergonya,
com si sortint a fora, els sobreexís la ronya
d'aquella gent que hi viu sense haver mai viscut.

D'aquella gent que porta un raig de fe ancestral
clavada ànima endins per costum i rutina
i cospa de les coses una idea mesquina
sense el mínim esment del que és el bé i el mal.

I portaven enlaire aquell Crist llatzerat
que els corbava l'espatlla de pesantor feixuga;
la processó es torcia com una enorme oruga
anant a batzegades per un camí torçat.

I aquell Crist tan sofrent feia una esgarrifor
que en mirar-lo posava calfred al moll dels ossos,
i ells no hi veien cap cos humà com els seus cossos,
sinó una imatge morta d'un oblidat dolor.

I el tornaren al temple i es varen dispersar.
Ja havien acomplert el deure altra vegada.
El Crist del Dijous Sant vetllaria l'anyada
clavat de peus i braços tot l'any damunt l'altar.

Els seguirien tàcits el seu posat sorrut
de malfiats que mostren una ànima senzilla
plena d'instints de llop i d'astúcies de guilla,
forjats en el misteri dels camps en solitud.

El Crist clavat en creu l'han vist des que han nascut
i els és familiar com el bou i l'arada
i diuen «Aquest any té la llaga pintada
i les ungles dels peus sembla que li han crescut.»

I sols s'han fet més llargues les ungles de les mans
d'aquests galifardeus que el portaven enlaire.
Les muntanyes devenen més netes; més clar l'aire,
però ells tan garneus i sorruts com abans.

ROSES MORTES

Dintre una arca, marcides i colltortes
d'enyorament d'uns llavis virginals,
hi ha unes roses mortes
que jo sé immortals.

Probablement les va collir el meu avi
un dia de festeig
i l'àvia les tenia sota el llavi
i es redreçaven en sentir el panteix

del pit arrabassat per l'abraçada
del braç nervut i fornit
i s'enrogien en la cara besada
i en la sang dins del pit.

I l'avi i l'àvia es marciren
com dues roses dalt d'un brot
i els sepulcres s'obriren
com una arca d'or vell que ho guarda tot

i avui d'aquelles cendres apagades
sota la llosa sepulcral
nosaltres som les noves flamarades
i així el foc de la Pàtria es fa immortal.

Vaig per tocar les roses i s'hi oposa
la por que es tornin pols sobre les mans
i el saber què vol dir una rosa
que ha estat collida uns cent anys abans.

Potser fou per aquesta galania
que la meva àvia es va deixar estimar
i al fons d'aquestes roses ja hi havia
un bri d'aquesta veu que em fa cantar

i aquesta llum que em fa mirar les coses
i me les torna totes transparents
i, potser, per la gràcia d'unes roses
dintre d'una arca hi ha tants pensaments.

Aquestes roses seculars, marcides
sobre un full de paper descolorit,
porten el gèrmen sagrat d'unes vides
que han florit fins avui de pit a pit

i floriran demà, car l'arca tanca
la saba racial fins al present
i es pot marcir una rosa dalt la branca
però, mai, la que ha florit al pensament.

VISIO DE JUNY

Vaiet aguaita un penjoll de cireres
i tot delint-se va estrenyent el puny.
Pels camps s'enlairen les roges garberes
com flamarades que ens ha dut el juny.

Els segadors plens d'espigues grolïeres
canten la joia del blat que s'esmuny:
els blats que són les gentils cabelleres
damunt la testa morena del juny.

El sol ardent es rebolca i fulgura
sobre la plana rient i madura
com llenca d'or tremolosa. Allà, lluny,

dansa la mort i cauen a rengleres
els blats que són les gentils cabelleres
damunt la testa morena del juny.

POEMA DE LES TRES AMORS

«i totes tres brodaven seda».
(Cançó popular.)

Eren tres gràcies, tres germanes,
eren tres Parques, si voleu,
amb un posat de sobiranes
i amb un somriure estès arreu.

L'una era rossa —la primera
que dolçament he conegut—,
plena de gràcia i riallera
dintre un doll d'or de joventut.

L'altra era bruna, més madura,
més assenyada, ampla de pit,
i en el repòs de la cintura
el món prenia un nou sentit.

I la tercera sé que és blanca
i no l'he vista mai en mi,
ni sé el seu pit quins secrets tanca,
i un dia o altre ha de venir.

Si la primera em va comprendre
i la segona encara em duu,
sé que demà, amb un gris de cendra,
l'altra em dirà: «Sóc tota a tu».

Després de la carícia freda
de la tercera, podré dir:
«I totes tres brodaven seda»,
me n'han brodat tot el camí.

La seda fina de la rossa
és de rialles i de flors.
La joventut és bona moxa
i canta i riu sense repòs.

Porta pocs anys al seu darrera
i té molts dies al davant,
i si en el temps hi hagués drecera
avançaria els anys, saltant.

I quina seda que brodava!
seda de somnis i il·lusions;
color de rosa, verda i blava,
fina de ratlles d'horitzons.

Seda de rosa encar poncella
que és com un llavi envermellit
que porta al fons la meravella
del foc que cova dintre el pit.

Vellutaments de glòria vana,
desig encès com un caliu,
desig de boca de magrana
que ha rebentat el sol d'estiu.

Jocs de robins, terròs de besos
que són a punt, arrencats,
que flor de llavi són encesos
mig esclatant adelarats.

I quina seda més florida
la d'un present sempre rialler
que se'ns enduu tota la vida
de tant pensar en el bes primer.

El bes cremant de boca encesa
d'una sublim suavitat;
cap bes no té aquella dolcesa
que té aquell bes que hem somniat.

Oh genoll fi de carn rosada
que ens han mostrat distretament,
com ens has pres dins la mirada
dolls de lascívia incandescent!

Des del genoll a la cintura
prou que se'n cuidaran els dits
d'esquinçar aquella seda impura
que fa somniar tots els sentits.

Fogositat de la luxúria
de tot el cos erubescent;
el primer amor és flama en fúria,
és cor que crema el pensament.

Ningú no et parerà les galtes
oh impetuosa joventut,
oh desbordat torrent que saltes
vers el futur inconnegut!

Joc de cobdícies que ens aboca
cap al misteri més sublim.
És una posta cada boca
i cada boca és un abism.

I vels de seda blanca i fina
que ens van brodant a cada pas;
cada pit una clavellina
que et diu si vols allargar el braç.

Cada somriure que es dibuixa
i esberla el llavi de carmí
té un sortilegi que ens embruixa
i ens embriaga més que el vi.

El giravolt de cada dansa
és una flama de desig
i dansa i dansa i mai no es cansa
perquè és de somni el seu trepig.

I broda i broda l'encisera
—i que és brillant el seu brodat!
Val més un bes de la primera
que tots els llavis que hem tastat.

Jo et posaria en un retaule,
oh joventut; però, amb ton coixí,
ets una aranya gata maula
que m'has teixit tot el destí.

I m'has estès dintre la vida
la seda fina dels pocs anys.
No n'hi ha cap de tan florida;
cap més no duu tants desenganys.

Rossa de somnis i quimeres,
tes cabelleres d'or tan fi,
les hem alçat com grans banderes
i avui són boires pel camí.

I, a poc a poc, truca a la porta
l'altra, la bruna, ampla de pit,
i em diu: «La rossa ja és mig morta;
jo vinc a compartir el teu llit».

I ens hem comprès i l'he mirada
amb calma i seny, serenament,
i l'he trobada reposada,
més forts el cor i el pensament.

Gairebé em sembla la mateixa
i sé que ho és i que no ho és,
i no saps l'una perquè et deixa
ni perquè l'altra ve després.

I broda seda, seda fina
mig de record, mig d'avenir;
té una miqueta de boirina
sobre les coses de l'ahir.

No en serva gaire la recança
perquè tot just les ha deixat
i perquè encara té l'esperança
que el temps millor no ha pas passat.

I broda seda, seda fina,
amb fil més fort i més color.
Ara té el pit com una alzina;
ahir, només era planço.

Ara la rel s'ha fet més forta
i la brancada corpulent,
i si ha perdut cap branca morta
té una altra branca estesa al vent.

I broda seda, més segura,
amb més constància a cada braç;
tot l'ideal d'ahir perdura;
però, serè, no tan fugaç.

No és tan ardenta la besada
però, és més dolça, més conscient,
és més profunda, més pausada,
té un poquet més d'enteniment.

Ja no trenquem la branca tendra
ni la poncella pel camí;
ahir tot era mig comprendre;
avui, comprendre és sense fi.

Fins les passions s'han fet més fortes
perquè sabem més tot com és.
Les branques que ens han pujat tortes
avui ho són encara més.

I broda seda, i la troca
no se li esbullia en cap sentit;
el nostre pit s'ha tornat soca
sobre la soca del seu pit.

Ahir tot flors i impuls de lluita,
tot fugisser, tot insegur;
avui la flor ja s'ha fet fruita
i té color de sol madur.

Passen els anys i ja s'inclina
la bruna i va un poc de gairell;
però, encara broda seda fina;
no la del cor, la del cervell.

Seda de somnis i esperances,
d'ideals purs de joventut
que, malgrat totes les recances
i els contratemps, hem mantingut.

I diu la bruna: «les carns dures
com se'm comencen a afluir:
Les meves mans, de tan madures,
ja són cansades de brodar.

No vindrà pas encara la blanca.
Encara tinc seda per molt temps.
Tens força al pit i al braç. Què et manca?»
i jo somric i ploro ensems.

Car ja la sé prop de la porta
i tinc el seu pressentiment.
Dirà: «La bruna ja és mig morta;
jo vinc a fer-te el llit calent.»

I diré: «Entreu. Jo ja sabia
que un dia haviéu de venir.
Que sigui avui o un altre dia,
doncs que hi farem, si sou per a mi?»

I haurà arribat la tardor freda,
les garbinades i el xaloc;
la blanca brodarà, la seda
de mil records, vora del foc.

«No has pas deixat la porta oberta,
que passa el vent? Jo sento fred!»
i em mirarà amb mirada incerta
quan jo la miri amb l'ull inquiet.

Després dirà, com malfiada
i com sortint de trasantó:
«Et trobo estranya la mirada;
sembla talment que et faci por!»

«Por, no! Veuràs! Penso en la bruna;
fins en la rossa, algun instant.
Les he besades una a una;
ara les tinc al meu davant.

És a dir, no, al meu darrera,
car m'he girat per a mirar.
La vida fóra massa austera
si no poguéssim recordar.

Dintre el record, quan veig la rossa.
encara em sento adelerat;
era tan bella i bona mosca
i vincladissa com el blat.

Pastava el pa de les rialles
i em confiava bells secrets.
Ara el teu pa és de rondalles;
ja el puc llescar per als meus néts.»

I em somriurà un poquet la blanca
i em mirarà amb l'esguard més dolç.
Cauen les fulles de la branca
i a mi em tremola un poc el pols.

La neu més freda de la vida
és l'encastada dins la sang,
i la més fonda i greu ferida
és la que ens ve del cabell blanc.

Però, el meu cor encara fretura,
no com ahir, molt més pausat,
i dic: «Avui farem lectura;
repassarem tot el passat.

Si en certs indrets veus que pateixo,
bruda de pressa, ben rabent.
No et creguis pas que em penedeixo;
jo no tinc cap remordiment.

Ma vida fóra la mateixa
si ara hagués de començar.
Si l'una em pren i l'altra em deixa,
jo bé puc prendre per deixar.

Jo bé puc prendre un poc la bruna
i àdhuc la rossa, si és que em plau.
Tu no m'has dut cap més fortuna
que el dolç record d'un temps més blau.

Potser la teva seda fina
és la més fina i més lluent,
però té un aire de boirina
que per les valls es va estenent.

Tot té un color poruc de tarda
sense esperances del demà.
Sol de ponent que fa basarda
i que fa ganes de plorar.

Si alguna flor escadussera
trobem encara pel camí,
pensem: «Potser és la darrera»
i ja ni la gosem collir.

Fa fred, molt fred. Els nostres cossos
van inclinant-se sobre el cor.
Portem el fred al moll dels ossos;
un fred gelat, un fred de mort.

La blanca ens broda la mortalla
amb les mans balbes, tremolant;
mira l'entorn callat i calla
i consirosa va brodant.

A fora juguen les mainades
i el jovent canta tot rient.
La blanca i jo, amb les mans plegades,
damunt el pit quietament,

fem enfilalls de roses mortes
i de records mig esborrats.
Ja són com dues branques tortes
els nostres braços mig tombats.

I l'ull absort encara escruta
dins la claror del jorn que ve;
si ens resta un bocinet de ruta,
amb el bastó la podrem fer.

Prendrem el sol amb les mans balbes
un poc arrezerats del vent.
Dintre les nostres testes calbes
encar belluga el pensament.

Encar brodem la nostra estrofa
que el sol d'ahir fa més brillant,
mentre la blanca, a tall de mofa,
seu al costat i va brodant.

Sentim la sang que se'ns refreda
i el mot se'ns gela a mig camí.
—«I totes tres brodaven seda»,
encar pensem i gosem dir.

«I totes tres brodaven seda»,
i el mot ens sembla agosarat.
i ve el nou jorn, finestra freda
que ens obre, al fons, l'eternitat.

AMIGA QUE VÉNS DEL MAR

Has tornat roja del sol
i dels aires de la platja
i encara duies al pit
una onada que saltava.

Portaves el mar als ulls
—color de cel i de platja—
i una besada de sol
per tot el cos escampada.

Quina remor més suau
que tens en cada paraula!
És remor de ventijol
i d'oneig d'escumes blanques.
Amiga que véns del mar,
ets la meva barca santa.

Tu portes els somnis meus
i les meves esperances
i els disigs bells i els neguits
i els sospirs i les besades
i vas cap a l'infinit
amb la vela estesa en l'aire,
la vela de la il·lusió
plena de sol i tan blanca.

Aquesta rojor de sol
que ara portes a la cara,
sé de cert que et surt de dins,
del sol que tens dintre l'ànima
i en aquest mar del teu cor
on els meus somnis avancen,
somnia de claror d'estel
penjat en la vela blanca.

I els teus ulls —Oh els teus bells ulls
que són dues mars en calma
per on travessa suau
el somni com una barca—,
els teus ulls plens d'infinít
color de cel i de platja,
que tenen un fons de mar
on es perden les mirades.

I aquests llavis enrogits
d'un ponent damunt les aigües
amb un somriure de llum
i una dolcesa de calma.

Amiga que véns del mar
ets la meva barca santa.
L'amor és el rem sagrat,
la il·lusió la vela blanca
i il·lumines el desig
amb l'estel de l'esperança.

Has tornat roja del sol
i dels aires de la platja
i encara duies al pit
una onada que saltava.

CAPTARD

L'incendi de la posta s'apaga lentament;
el bon pagès els bous deslliga de l'arada;
joiós, al cap del camp, esguarda la llaurada
i sobre el jorn que es mor, canta alegrement.

Potser pensa en l'amor que estima ferventment,
car la seva cançó té un aire de sagrada
que li dóna esperances com la terra girada
que té davant dels ulls i mira somrient.

La rústega masia s'aixeca enmig d'un pla.
Bon home pren els bous i marxa camí enllà,
cantant dintre el misteri de l'altra solitud.

L'amor surt a la porta, voltada de repòs;
la llar és tota plena del goig que hi duu l'espòs.

La fumerola dreta s'enlaira en la quietud.

INQUIETUD

Per què has vingut, inquietud, en mi,
en aquesta hora vespertina
amb un poc de basarda pel camí,
com una lleu boirina?

Per què has vingut, inquietud, en mi,
dintre la calma d'aquesta hora,
quan el silenci plora pel camí
i dintre meu tot plora?

Sé que he mirat un remolí de vent
i m'has entrat per la mirada
i ara trontolles el meu pensament
com una flama irada.

Per què has vingut, inquietud, en mi,
quan la llum és tan fina,
sense saber que havies de venir
ni que t'hagi dit: «Vine»?

He enfonsat l'ull dintre el crepuscle d'or
quan la llum es fonia
i en el crepuscle se'm fonia el cor
en una dolça i gran malenconia.

I tu has vingut quan el dia és finit
potser amb la gosadia
de passar amb mi tota la nit...
Oh neguitosa companyia!

Ets insaciable i el teu llavi foll
té un gust amarg i una dolcesa estranya,
que sento endins del coll
com un nus que m'escanya.

Per què has vingut en mi? Per què has vingut?
Espurna viva de neguit, sorruda,
enfonsada en la meva solitud
com una estrella muda?

No em facis batre el cor tan fortament
amb la teva punyent esbatzegada,
car porto a dins un remolí de vent
com una flama irada.

El teu bes és tan viu que em fa estremir
i m'encomana aquell neguit de fora
que fa plorar el silenci pel camí
i dintre meu tot plora.

VERDOR DE SOL

Sol verd per les verdes copes dels pins,
sol verd per la verda tremolor dels prats,
sol verd per la novella claror dels matins,
sol verd dins les esquelles dels remats.

Sol verd i sonor en l'idíllic flabiol,
sol verd en la fruita que trenca verol
i en el cor del plaer la gran verdor de sol.

Sol verd en l'esguard obert,
davant la mar verda de la plana estesa,
sol verd d'esperança en el cor sofert,
sol verd en els somnis de la juvenesa.

Sol que t'entortolrigues en cada brot florit
sol verd per tota la verdor dispers,
sol verd que perverteixes l'esperit
i et fas rebec a dintre del meu vers.
Oh sol verd, oh sol verd! ets infinit!

ELEGIA

Adéu rosa d'abril, rosa florida!
Adéu vellut d'herbeis vora del mas!
Adéu camí de menta i sajolida
i el rec de l'aigua que amb tu va del braç!

Records marcits com pom de roses mortes
enllà de la daurada joventut
quan la cançó passava deixant damunt les portes
braçades d'il·lusions que el temps s'ha endut.

Ara sóc com el pi de la carena
que balanceja al grat de tots els vents,
i apar que porti al peu una cadena
que em té fermat el cos i els pensaments.

Què hi fa que un hom se senti amb cor de teia
i encara senti batre els polsos clars
si veu les boires amb llur mala jeia
com es rebolquen ran dels penyalars?

Si tu vinguessis, quin esclat de roses
i quin esbart d'ocells alçant el vol!
Quan tu dormies, dormien les coses.
Perquè t'alçaves es llevava el sol!

I somreien els camps i la masia
i el cirerer era blanc de florit
i la carena fina es difonia
fent turonells per a imitar el teu pit.

ELS VELS

I viuen del record. Tenen la testa
blanca i serena com els cims nevats;
Han suportat l'embat de la tempesta
com l'arbre bonyegut dels espadats.

En les arrugues de llur front hi resta
com dintre els solcs, l'or pur dels millors blats,
blats de llum que belluga dins llur testa
i escampa les més altes claredats.

Del goig del viure a les acaballes,
llesquen pels néts el pa de les rondalles
i les cançons i dites dels temps vells.

Són de la vida la més alta cima
que una cascada de llum regalima
en màximes, proverbis i consells.

ELOGI DEL VENT

Oh vent, que alces polseguera
pels camins, entusiasmat,
i saps fer-te'n la bandera
pel teu crit de llibertat!

Munior d'ales esteses
batent entre terra i cel
abrandant flames enceses,
oh vent, mon amic rebel!

Esquinça les nuvolades
que enfosqueixen l'horitzó,
tu que vas per les amplades
com un Déu Nostre Senyor.

Oh vent, estrofa lleugera,
euga que vas per l'espai
amb les boires per crinera
i el teu pas ens dóna esglai.

Ets fiam d'ardent embranzida
pel foll destí domenyat,
i, a voltes, trenques la brida
i trontolles desbocat.

Ets tallant com una dalla
i, sega que segaràs,
fas una immensa rialla
com la Mort sobre el teu pas.

Esbulla'ns ben bé la testa
com si fos un bosc de pins
i congria-hi la tempesta
de mil pensaments a dins.

Trontolla'ns ben fort les venes
i omplena'ns el cor d'anhel
i romp totes les cadenes
del neguit, oh vent rebel!

Reclòs dins la volta blava,
on és el teu gran coval?
La teva força és esclava
de l'esperit del Bé i del Mal.

Et desplegarem les veles
perquè ens duguís pel mar blau
fent tremolar les esteles
damunt de la nostra nau.

Estendrem enlaire els braços
perquè te'ns fiquis a dins
i ens precipitis els passos
i ens empenyis pels camins.

I alçarem la polseguera
com tu, vent entusiasmat,
que saps fer-te'n la bandera
pel teu crit de llibertat!

CANT D'AMOR I D'ELOGI

Ets el meu somni i la meva imatge
i el meu jardí florit
i la llum i el color del meu paisatge
i l'estel lluminós dintre la nit

Ets l'aire blau d'un bell matí de festa,
el plàcid ventijol
que s'escorre damunt de la congesta
i és tebió de sol.

Ets la palmera esvelta i vincladissa
bruna de sol de tarda d'orient
i la carena fina i fonedissa,
encesa del ponent.

Ets la llum que camina en la nit fosca,
perduda dins la vall
i aquella gota d'aigua que es fa tosca,
marcant el pols calmos del degotall.

Ets l'amor que belluga en tota cosa
i en el cor de l'hivern
esclata en una rosa
que no pot contenir el goig intern.

Ets la gota de rou que es torna perla
gelada al cap d'un bri
i el sol ixent que l'horitzó esberla
i com un llavi fa esclatar el matí.

Ets l'alba clara que la nit esquiva
i illumina els camins
i esclata a riure d'una joia viva
perquè duu el sol a dins.

Ets quietud del caure de la tarda
quan un hom fa camí a l'entrelluc
i una fontana trenca la basarda
i el camí és menys feixuc.

Ets la garba de blat rossa i madura
que el sol de juny comença a desgranar
i crema de fretura
d'ésser llesca de pa.

Ets rierol que corre entre la molsa
i salta juganer
i fa una cançó dolça
perquè l'amor li fa el cor cançoner.

Ets la cascada que s'esbulla i canta
i cau com cabellera de cristall
i canta i encanta
i omple del cant i de l'encant la vall.

Ets repòs solemnial de l'hora
que les ombres estenen, quietes, llurs vels
i el silenci del dia fonedís que plora
en degotalls d'estels.

Llum de delícies, somnis i deliris;
suavitat de nacre en rostre bell
i en tot el cos defalliment de lliris
en la nuditat fina de la pell.

Ets la Bellesa feta meravella;
ton cos de dona és tan i tan diví,
i ets als meus ulls tan bella
que només et sé dir:

Ets el meu somni i la meva imatge
i el meu jardí florit,
i la llum i el color del meu paisatge
i l'estel lluminós dintre la nit.

CANT A L'AMOR I A L'AUTUMNE

Autumne d'or, repòs del món. La lluita
t'ha fet sagnant amb un panteix lassat
i l'or madur de tants penjolls de fruita
brilla en el cel de posta, incendiat.

Hi ha una figuera tota geperuda
i escamarlada damunt els rostolls
com una vella xacrada i caiguda
que el cos li penja damunt dels genolls.

I encara recorda quan era fadrina
i al bat del sol duia el fruit presumit;
ara el seu fruit té dolçors de padrina
com un amor ja colltort i pansit.

Autumne d'or, de vespral melangia
sota el repòs amplíssim del ponent
poses al cor un gust de malvasia
i una mica de fred irreverent.

La vinya estén les mans, espampolada,
i el cep té un color groc,
com que li han pres l'anyada
es recargola com un sant barroc.

Autumne d'or, silenci de mortalla.
La muntanya s'aixeca a l'infinit
amb una boira com una medalla
penjada sobre el pit.

El vent teixeix, com una aranya fina,
sobre el teler grisenc de l'horitzó
i un joc de boires és la teranyina
que fa tèbia la llum i la claror.

Aquest or vell que lluu en totes les coses
té una finor de perla i de setí
que no fa enyorar gens aquelles roses
que un jorn vàrem collir.

El cel té un color groc de most i nespra
i de cirera de pastor
i en el silenci del capvespre
hi ha basarda i llangor.

Autumne d'or, arriba l'estimada
i omple de joia aquest repòs sublim,
li penja un estel d'or per arracada
i té en els ulls, grans de raïm.

Amb la dolçor de la fruita madura
li tremola l'autumne dins l'esguard
i en la gerra de mel de la cintura
hi té el repòs de cap al tard.

La serralada té una gran clarícia
i és coronada de serenitat,
i el primer estel té una brillant delícia
i un dring de picarol d'eternitat.

La terra dorm; eixampla la cintura
i, a poc a poc, germina la llavor
com un infant. Hi ha l'anyada futura
dintre el ventre sagrat de la tardor.

L'esposa calla, somrient, i pensa
que la tardor no és mort ni acabament,
sinó que la natura recomença
i es prepara pel nou infantament.

Autumne d'or, la sang ara rebrota
i ens fa sentir l'amor un poc més bell;
el vi novell ha rebentat la bóta
i la passió vol rebentar la pell.

I ens ha fet dir, baixet, a cau d'orella,
a l'amor de nostres il·lusions:
«Si el primer fred no et fa galta-vermella
te'n farà l'ardentor dels meus petons.»

CANT AL NEGUIT

Per què cerques repòs si el repòs és la mort
i tu vols viure i viure i viure?
Si dins la còrpora et bat el cor
i és més dolç el plor que el riure?

Ai, com la joia entumeix l'esperit
i el neguit el desperta!
L'amor que estima amb neguit
és ull d'estel amb la parpella oberta.

El neguit té un no sé què de blau
i de punta d'or d'estrella
i ribeteja la pau
amb sang d'estels i espurnes de rosella.

Per què cerques repòs si el teu camí
és d'arç, esbarzerar i argelaguera
perquè desitgis la fi
sense saber què t'hi espera?

Si no fos el neguit que punxa endins
i ens fa obrir els ulls i ens aclareix les coses,
no ens portarien enlloc els camins
i el roserar faria en va les roses.

I la fruita tan dolça de l'amor
no tindria dolçor ni bellesa
perquè, sense conèixer l'aspror,
mai no sabràs ben bé què és dolcesa.

Per què cerques repòs si el neguit
és el cavall del cavaller d'estrelles
que s'enduu l'esperit per l'infinit
i l'embriaga d'estels i meravelles?

El repòs, si envaeix la immensitat,
ia fa encantada i poruga
i el neguit la trontolla com un vent alat
i cada estel belluga.

L'aigua mansa no té virtut ni encís
i les cascades canten desfermades.
Val més el foc d'un ull bellugadís
que totes les mirades encantades.

Per què cerques repòs si el blau més blau
no és pas el blau del cel de festa,
ni el blau del mar encantat en la pau,
sinó el blau de després de la tempesta?

Neguit! Neguit! Sagrada inquietud!
Fes galopar la sang dintre mes venes
com un cavall per tot el cos perdut,
fent dringar els cascavells d'un ram de penes,

que es tornaran rialles de dolçor
i penjarelles d'il·lusions i fruita.
Sols és bella la vida i sols és dolç l'amor
si en llur possessió trobem ressons de lluita.

CANT A LA MORT

Et duem dins d'ençà que vàrem néixer
i ens hem fet grans sempre lluitant amb tu
i no sabem la teva mà què ens deixa
ni què se'ns endú.

Ets amagada ben a vora nostre
i, a voltes, et sentim que ens vols punyir
i sentim un calfred i una febre en el rostre
i ens dius: «No encara; tornaré a venir.»

Ens has promès una visita gran
i un bes que eixugarà les nostres venes,
i amb aquest bes ens fugiran
tots els neguits i les penes.

Jo no sé pas quan això esdevindrà
però voldria la teva visita
un bon matí ben clar,
de serenor infinita;
que passés pel cel blau un núvol blanc
com una barca vestida de festa
que esclatessin les roses
com caramulls de sang
i dalt la serra florís la ginesta.

I el núvol blanc baixés a poc a poc
i es parés al damunt de la teulada
i em diguessis: «Pugeu, que us duré a lloc»,
i jo sortís amb una revolada
i pugés a la nau del núvol blanc
de cara al dia que començaria;
tu duries al llavi un fil de sang
de la meva agonia.

I ens paràriem dalt d'un turonell
per a mirar per última vegada
aquest trosset de món que és el més bell
perquè és la meva pàtria tan amada.

I reprendríem el camí de nou
meravellats de la claror novella
fins que em diries: «Ja hem caminat prou»,
i la nit portaria una altra estrella.

Jo no sé pas ni com ni quan vindràs,
ni on seré ni què serà de mi;
però em repenjaré content del braç
i anirem de bracet tot el camí.

Trobarem un xiprer —una flama morta—
i a vora una posada —que ja serà de nit—
i tu diràs tot trucant a la porta:
«Ei l'hostalera, que ens tindríeu llit?»

I ens obrirà una porteta blanca
i jo et diré: «Quina fredor s'hi sent!»,
i em diràs: «Jeu, que abaixaré la tanca
i dormint junts esdevindràs calent.»

I restaré dormit per sempre més;
s'aixecarà un xiprer ben a la vora
com una flama d'ombra que em xuclés
i anés tibant tota ma carn enfora.

Oh Mort! Oh Mort! t'espero el bes sagrat,
aquell bes llarg d'una quietud augusta.
Potser tardaràs molt, potser serà aviat.
Però sé que sempre véns a l'hora justa.

ORACIONS

ORACIÓ A LES ROSES

Dolces roses florides al meu dins
de tant que us he mirat florir defora:
ulls de sol, ulls purs dels jardins,
ulls de seda d'aurora que s'esflora.

Dolces roses com llavis virginals
de besades d'estels i d'albes fines,
florides als brots més alts
entornades d'espines.

Neguit que punxa de cap a cap del brot
fins arribar a la flor, joia florida:
neguit d'idees per a fer-se mot,
sospirs i cants, oh roses de la vida!

Dolces roses espirituals,
roges de sang com úlceres descloses
oh roses venials
d'aquella mica de pecat que hi ha en les coses.

D'aquella mica de pecat de llavi ardent
santificat pel dolor que procrea;
roses del pensament,
roses pures de la idea.

Roses de la Bondat i de la Veritat,
roses de la Maldat i de la Mentida;
roses virtuoses, roses de pecat,
oh santes roses dolces de la vida!

Teniu l'espina ran de flor
—dolor ocult en la joia—
rialla dolça d'una mica de plor:
rosa d'amor al pit de cada noia.

Color de sang, secret de vida endins;
matí daurat, frescor de primavera.
Que en cada cor esclatin mil jardins,
que cada mot sigui una rosa vera.

Roses de la Bellesa que floriu
en l'esclat de l'essència de les coses.
Mireu, mireu quin color roig tan viu!
Pertot, pertot hi ha roses!

Dolces roses, ompliu els meus ulls,
floriu dintre mes nines;
oh cor de rosa de cada ull que culls
les grans clarors i les colors més fines.

Les grans bel·leses del món,
les rialles de gràcia de Déu que hi ha en les coses
només són
del gran roser del món, les dolces roses.

Roses d'amor, oh roses passionals,
ulls badats, mirades absortes,
que de tan plenes de secrets cordials
dintre d'una arca d'or heu restat mortes.

Roses sagrades d'aquell diví fervor
que duu l'amor, per instint, en les coses.
Oh dolces roses, en l'hora de l'amor,
feu que en mi hi hagi tremolors de roses.

I tu, rosa dels vents
—mil fulles, mil ventolines—
que també tens
el teu perfum i les teves espines.

Roses silents, quietes de tan belles,
encantades en vostra llússor;
petites meravelles
de llum i de color.

Floriu al fons de l'esperit humà;
color de rosa per la terra tota;
roses al cor i al palmell de la mà
car sento el cor que en roses em degota.

Roses pertot, floriu, roses, pertot:
roses en totes les coses,
roses en cada brot!
roses i roses i roses!

Campanetes de sol, drings de bondat;
notes de llum, d'harmonia florida;
lletania de roses per a la Humanitat,
roses per tota la vida!

Feu-nos la vida del vostre color,
ben clara, ben bella;
color de rosa, color d'il·lusió
color de claror d'estrella.

Dolces roses florides al meu dins
de tant que us he mirat florir defora,
ulls de sol, ulls puríssims, divins,
ulls d'oracions del cor humà que plora.

ORACIÓ AL MATÍ

Oh matí d'or! Orient color de rosa;
llençols de boires perquè es lleva el sol
i l'horitzó se'l posa
penjat al coll com un gran picarol.

Els arbres taciturns de la collada
semblen agenollats, plegant les mans
i amb la testa inclinada
pel ventijol que resa pels voltants.

I el cel quiet és un gran llac dormit
on apunta la nau de l'alba encesa
i el timoner del sol va cap a l'infinit
i alça les boires com la vela estesa.

Orient encès com la cresta d'un gall
que té davant, l'immens graner del dia
i pica blat de moro de cristall
en cada estrella que es fonia.

Oh matí d'or de les carenes fines
que retallen el blau de l'horitzó
i els cims porten boirines
com caputxes d'immòbil processó.

I la claror s'estén com ala oberta
de cap a cap de l'Univers
i inquietament el meu esperit desperta.
Oh si el matí cabés dintre el meu vers!

Els mots tindrien un perfum de rosa
i un dring d'or i de sol
i aquell xiscle de llum que té el vol de l'alosa
i el dring d'aigua i d'estels del rossinyol.

Oh matí d'or, parpella magna
que porta l'ull del sol per l'horitzó
i la tenebra sagna.
Mireu, quina rojor!

Sang clara de la nit vençuda sota
la joia del nou dia que aclareix el cel
com un mirall immens. L'alba degota!
És una gota de nit cada estel.

I m'agenollo com l'arbreda
i reso com el vent que juga pels voltants.
La meva oració és freda.
Les gotes de rosada li cauen a les mans.

I sols aixeco el rostre embadalit
davant el matí d'or que apunta.
Voldria fondre el cor a l'infinit
com una estrella que es fon cellajunta.

Oh llum! Oh llum! Miracle de bondat
que esquives la tenebra de les coses!
Jo porto un matí d'or extasiat
i el cor m'esclata de clavells i roses.

Oració del dolç començament,
enlaira't per l'espai com una boira blanca
i porta'ns llum que es torni xeixa d'or i forment
i fes que el sol maduri en cada branca.

Oh llum! Oh llum que m'inundes el cor!
abisme de clarors insospitades!...
Voldria un matí així, per l'hora de la mort:
Tot mar... Tot nau... Tot veles desplegadas.

ORACIÓ A L'ARBRE

Adoro l'arbre creat als cims més alts,
trontollant, bonyegut, dalt la cinglera
desafiant, superb, l'embat dels temporals
i alçant al cel l'ardida cabellera.

L'he vist impàvid a mercè dels vents;
més que arrelat, aferrat a la roca.
Vergonya pels que tenen pensaments
però, sense rels, sense tronc, sense soca.

Adoro l'arbre que per a sortir
ha esbotzat la cinglera cantelluda,
no al de la terra plana, amb el tronc fi,
sense el turment de la soca torçada.

Jo et vull a tu que saps vinclar la rel
com una urpa esberlant la pedra dura,
alçant la copa verda cap al cel
i barallant-te amb els vents en l'altura.

Tu no has tingut mai por dels huracans
i has desafiat el risc al peu del caire,
tan diferent de tants i tants humans
que sense cap perill pugen enlaire.

Tu pots pujar-hi perquè et sents segur,
perquè ta llei és de viure en l'altura,
perquè, lluitant, t'hi has fet el cor dur
i has enfonsat la rel en pedra dura.

Que és bell un arbre dalt del cim més alt
on no puja la garsa baladrera
ni cap home hi arriba amb la destrat
i viu sol i content dalt la cinglera.

Jo et duc al cor, tal com ets, bonyegut,
esforçat, com l'artista, que quan crea,
esberla l'ànima de tanta inquietud
per aixecar la copa de la idea.

Jo vull que et besin suaus tots els vents
i els sols ponents i les aurores pures
i ens comanis neguits als pensaments
amb la gran serenor de les altures.

ORACIÓ A LA MAR

Oh mar, cantaire eterna d'estrofes genials
que cantes nit i dia al ritme de tes danses
i caus escabellada dessota dels penyals
i recules i tornes i mai de mai no et canses.

Els navilis es fonen enllà dels horitzons
i deixen una estela de llum al seu darrera.
Oh mar, mare de totes les civilitzacions
esteses en vaivé per la terra sencera.

La nit al teu damunt cau més fonda que tu
i el geni del teu fons reflecteix la nit alta:
cada onada que arriba no sabem mai què ens duu
ni si vindrà mai més l'onada que ara salta.

Oh mar, mare dels pobles entorn teu redossats,
de l'atzavara grisa penjada en les cingleres
i mare de les viles i de les grans ciutats
que creixen ufanoses damunt de tes riberes.

Batuda pels oratges, estens sobre els sorrals
els llavis de les ones que porten la desferra
de les naus esventrades pel cop dels temporals
que cauen en la platja fent trontollar la terra.

Tens penyalars abruptes tallats a cops de dent
sota el pas lent dels segles que horitzó enllà arrossegues
i, quan devens calmosa, estens el teu lament
i sospires tan dolça que sembla que gemegues.

I et solquen els navilis i les ventrudes naus
i estens pel món el tràfic que l'home necessita
i els vols de veles blanques joguinegen suaus
i salten tan lleugeres que el vent s'hi desdelita.

Oh mar, que com la copa del vell Anacreó
ets plena de bellesa, de ritme i d'harmonia
i portes ressons èpics de la vella cançó
que Homer mamà en tes sines plenes de Poesia.

Dels teus corrents profunds no en sap ningú el camí,
ni si la teva força és una força cega,
però, dins del teu ritme canta el geni llatí
i has estès per la terra tota la gràcia grega.

Oh mar, jo sé adorar-te fins al fons més pregon
però el meu verb no arriba a tanta pregonesa,
Oceà que panteixes com el gran pit del món
i deixes per la terra la llibertat estesa.

La llibertat dels vents que van sense camí,
la llibertat de l'ona que salta i canta i corre,
la llibertat d'idees amb un fons sense fi
i la dels llavis lliures oberts damunt la sorra.

Oh mar! Porta'm l'alè de tots els oceans!
Dóna'm l'omnipotència de la teva embranzida.
Cada ona un himne homèric. Ensenya'm els teus cants
i emplena de cançons tota la meva vida.

Que et senti bategar dintre el meu esperit
com una estrofa heroica que mai no serà dita,
amb totes les idees en trontoll infinit
i alçant escumes blanques per la ruta infinita.

POEMES DE JARDI

LLIRI BLANC

El maig sospira en cada branca
i el matí d'or té un to de mel;
un lliri toca la trompeta blanca
i un núvol blanc passa pel cel.

En oir el trompeteig del lliri
ha esclatat tot un roserar
com ulls que s'obren amb deliri,
com llavis rojos de besar.

I el bell secret que té la rosa
si és boca oberta no el sap dir,
i la poncella mig desclosa
el diu amb un color més fi.

Bell capità de la rondalla
el lliri blanc s'ha enamorat.
Fa un poc de vent i el lliri balla
mirant les roses del costat.

Una poncella presumida
es vincla sola al cap d'un brot;
diu que domina bé la vida
i esclatarà per damunt tot.

El lliri blanc l'ha enamorada
i la poncella es va vinciant.
Ai, si arribés una ventada
o el lliri blanc anés pujant!

Llavis de lliri i ulls de rosa,
us trobareu a mig camí?
Quin secret porta tota cosa
que ni una cosa no el sap dir?

El maig que brilla i canta enfora
porta una força part de dins
que mentre el núvol passa i plora
riuen les roses dels jardins.

I el món té un riure clar d'esposa
i d'un espòs estès pertot
i un dolç florir de lliri i rosa
i un sospireig de cap de brot.

Si un llavi s'obre, l'altre es tanca
i el bes s'allarga sense fi.
Un lliri toca la trompeta blanca
i l'amor dansa i fa camí.

HI HA UN PAPALLÓ D'OR I LLUM...

L'amor dansa i fa camí
i s'embriaga amb les roses;
l'amor té el desig de dir
i voler dir bé les coses.

Cabelleres de fum, fum!
l'aire belluga una mica,
hi ha un papalló d'or i llum
i el matí és una musica.

L'amor troba el papalló
com una fulla de rosa
que ha caigut d'un branquilló
i el vol deturar i no gosa.

I es detura el papalló,
sols para el vol una mica;
l'aire té una tremolor
de clarors i de musica.

Bella amor, em voleu dir
quin secret us agombola?
Potser és l'amor, el matí?
Potser el papalló que vola?

Sembla que ens ho vulgui dir
el lliri amb una veu franca
i de cara al gran matí
toca la trompeta blanca.

CANTA UN GRILL SOTA UN ROSER...

Canta un grill sota un roser
i una poncella es decanta;
com si fos un cavaller,
el grill la festeja i canta.

El cant és un fil de llum
que serenament s'enfila;
plouen gotes de perfum
i cada rosa vigila.

La poncella s'ha enfadat
i ha esclatat d'una mirada.
El grill ha restat callat
i amb l'ànima contristada.

La poncella té un encant
de galta fresca i bonica.
El grill ha reprès el cant,
però, no canta, somica.

LA PALMERA ESTÉN LES MANS...

La palmera estén les mans
i el sol les hi ha besades.
Com un joc de diamants
li pengen les arracades.

Penjolls d'or i sol granat!
Si un poc de vent la belluga,
es tomba a cada costat
que no les perdi, poruga.

El sol la besa amatent
i els dàtils d'or li madura.
Morena de sol i vent
porta els fills a la cintura.

I allarga les amples mans
que cauen fent una balma.
Alegria dels infants!
Benedicció de la palma!

ENTRA L'ESPOSA AL JARDI

Entra l'esposa al jardí.
Tot resplendeix d'alegria.
Les roses a mig florir
esclaten per dir «bon día»!

S'ha engegat el rossinyol
a cantar amb meravella
com si filés raig de sol
o si fes dringar una estrella.

L'esposa ha collit un pom
de lliris i roses blanques.
Com si fessin: «Per això hi som!»
s'hàn vinclat totes les branques.

El brollador aixeca un raig
que, enlaire, caient s'esberla,
i en el bell matí de maig
cada gota és una perla.

I el lliri, com volent dir:
«Que saludi cada branca!»,
dret, de cara al gran matí,
toca la trompeta blanca.

* * *

Ara no sé si l'esposa
s'ha tornat un raig de sol
o s'ha confós amb la rosa
o amb el cant del rossinyol.

Té tota la meravella
de les coses del jardí.
El matí ha vingut per ella
o ella ha vingut pel matí?

Virolaines cridaneres
d'un cirerer ple d'ocells
que li pengen les cireres
com un joc de cascavells.

L'esposa salta que salta
per collir el penjoll que vol;
aixeca el braç i la galta
i la besa un raig de sol.

Mossega el fruit riallera
i en cull un altre penjoll
i sent una regalera
d'or i sol dintre del coll.

Fruita d'or i llum madura;
l'amor dansa pel jardí
i és una llaminadura
la frescor d'aquest matí.

L'amor riu en cada branca
i el trompeter presumit
toca la trompeta blanca
dintre el meu jardí florit.

RECORDS D'INFANT

EL CASCARELL

Quan era encara molt menut
per l'ampla carretera
i entre la polseguera
trobí un cascavell perdut.

El collí, i una musica
damunt dels dits ressonà.
Quina cosa més bonica!
El vaig cloure dins la mà,

i, acostant-me'l a l'orella,
el feia dringar ben fort.
Ai, que la musica aquella
se'm ficà dintre del cor!

Se m'enduia l'alegria
corrent carretera enllà,
i em semblava que tenia
tot el món dintre la mà.

Feia un so com de rondalla,
cada vegada més dolç.
Que és bonica la troballa
d'un cascavell dins la pols!

A voltes, encara repica
endins del cor, molt pregon,
i aquella seva musica
duu la bellesa del món.

I el veig dintre cada cosa,
el duc en cada sentit,
i, a voltes, fins se me'l posa
penjat al coll, el neguit.

Ara que sé que la vida
feta d'engany i il·lusió,
és veritat i mentida
i mig fosca i mig claror.

Ara que sento a tothora
el cor trist i l'esguard dolç
i duc l'ànima que plora
com cascavell dins la pols,

em plau recordar una mica
el so d'aquell cascavell,
perquè la seva música
em fa veure el món més bell.

Feia un so com de rondalla,
cada vegada més dolç.
Que és bonica la troballa
d'un cascavell dins la pols!

Jo tinc l'ànima entenedrida
d'aquest record de minut,
ara que em sé, dins la vida,
com un cascavell perdut!

Per què la vida és ploralla
i és també somriure dolç?

Que és bonica la troballa
d'un cascavell dins la pols!

EL NIU

Era un matí de maig quan cada rosa
no saps si és un ull de sol florit
o una boca desclosa
que parla amb l'infinit.

Tenia el cor encès com una brasa
pel goig del dia clar;
espitregat vàreig sortir de casa
i saltava i cantava camps enllà.

No deixava cap pena al meu darrera
ni cap neguit ombriu.
Un ocell s'aturà en una olivera.
Alegria d'infant! Hi havia un niu.

Ocells petits que acabaven de néixer,
sense ales ni cançons,
com el meu cor on havia de créixer
la gran caliuada d'illusions.

«Deixa'ls estar, car són petits encara.»
Vaig tornar a casa amb l'esguard més viu
i no sé pas com vaig dir-ho a la mare
que havia trobat un niu.

Cada matí, quina feina tenia
a anar a mirar els ocells si eren plomats!
Les ales els creixien cada dia
i anaven tornant-se virolats.

Un jorn vaig enfilar-me a l'olivera
per emportar-me el niu que vetllava amb delit.
El niu encara hi era
però els ocells ja m'havien fugit.

Neguit d'infant! Ploralla per les galtes!
Jo sols duia innocència en el meu fons
i no sabia pas que volessin tan altes
quan s'escapen les nostres il·lusions.

No sabia ben bé un niu què era
ni què feia volent-lo treure un jorn.
Potser els ocells nascuts en l'olivera
avui encara canten per l'entorn.

Potser les il·lusions en mi nascudes
del niu del cor un dia s'alçaran.
Qui sap si el vol de mes cançons perdudes
porten les ales d'aquell niu d'infant?

Només sé que d'aquella primavera
guardo el record del niu...
i sento al cor la pau de l'olivera
i un vol d'ales que s'alça fugitiu.

BOMBOLLA FLORIDA

Benaurats els homes que en la senectut
repassen la vida
i en el record troben el gaudi perdut:
llavi roig, rosella, bri de sajolida,
flonjor de rialla que el vent se n'ha endut,
cançó tavanera, cara presumida:
bombolla florida de la joventut!

Canonet de canya, tupí de sabó!
Com recordo encara quan feia bombolles
que l'aire s'enduia. Oh quina claror
que porten aquelles hores tan sadolles
d'innocència pura! Cada il·lusió
com s'ha fet bombolles!
Canonet de canya, tupí de sabó!

L'aire s'emportava la rialla clara
i la juvenesa me la duia el vent.
Només una cara
era ma alegria i era el meu turment.

Plorava de joia si l'havia vista,
i, si no la veia, em sentia trist.
Ploralla alegroia i rialla trista.
Jo la veia sempre sense haver-la vist.

Com rams de magnòlies florien els dies;
la lluna em somreia sortint de sarau.
Totes les donzelles de les rodalies
eren vent i vela per la meva nau.

Tot eren rialles de color de rosa
i un poc de rosada, plor dolç del matí;
cada flor em besava, si gosa o no gosa:
quina gosadia tot el meu camí!

Boca generosa com una magrana
que esclata la força del caliu de dins;
els vells em sommeien i «de bona gana
—deien— tornaria ésser fadrins!».

I passava el carro de la jovenesa,
carro de l'aurora carregat d'estels;
sempre a flor de llavi la besada encesa
i al cor noves branques i noves arrels.

Si algun vell em deia: «Tot això és mentida;
la vida és bombolla que s'emporta el vent!»,
jo li responia: «La vida és la vida!
Cal omplir la copa d'aquest vi lluent!»

Vaig omplir-la tota!... Vaig buidar l'ampolla!
I, rebel, cridava: «Jo ho trencaré tot,
car la meva vida no és una bombolla
ni una idea buida, morta dintre un mot.»

Joventut fecunda! Joventut divina!
que, per seny que tinguis, mai no saps on vas:
duus la veu que et crida: «Camina, camina!»,
i camines sempre i caminaràs.

Capgires les coses que no et plauen gaire;
en ímpetu jove renegues del vell;
et fas cada dia un castell en l'aire
que demà canvies per un nou castell.

I veus que t'escapen les hores serenes
i creus que és l'amor l'únic positiu
i sents que et corlliga la llum d'unes trenes
i uns ulls que et fereixen i un llavi que riu
i el desig del llavi l'ànima et sondrolla
i els sentits et posen flors a cada brot
i mai no creuries que és només bombolla
el món dels teus somnis que per tu ho és tot.

I... sí, sí! És bombolla! Bombolla florida,
llucent, seductora, cobejada, ardent;
bombolla que passa i es fon com la vida
deixant les mans buides, buit el pensament;
i el cor que et batega perquè vols comprendre
l'avui que t'escapa i et porta el demà
i l'ahir que et deixa un regust de cendra
i unes roses mortes caient de la mà.

I... sí, sí! És bombolla de color de rosa,
d'arc del cel que brilla sota el sol ponent:
bombolla l'ardència de boca desclosa
i l'amor, bombolla que dura un moment!

I quan veus que passa de pressa la vida
i el brillar dels somnis més bells s'ha perdut,
sents una recança de rosa marcida
dins l'ànima buida, buida com la vida;
buida la rialla de boca enrogida,
buida la besada del llavi golut,
i comprens amb l'ànima un poc atordida
que tot és bombolla. Bombolla florida
de la joventut!

LA FINESTRA

La finestra! Qui la pogués dir!
Ella guarda aquell món de ma infantesa,
i aquella llum d'ahir
encara dins mon ànima és encesa.

Per la finestra veia un món florit:
un riu, una vall, una serra,
i em creia que era així, petit
i que no hi havia més terra.

Després l'he vist més gran
i no tot rosa, sinó també espina,
però encara dins mon cor hi duc l'encant
i aquella visió fina
del meu món d'infant.

La mare preparava la minestra
del pare i dels germans
i jo rebia per aquella finestra
tota la llum dels meus cants.

Hores i hores abocat enfora
sense cap pena, sense cap neguit.
Aquell meu món era tan a la vora,
que encara el veia més petit.

I la mare cantava. Ara voldria
recordar d'un plegat tots aquells cants.
Cançons de mare, divina melodia
que avui encara la sento com abans.

I la finestra era mare i germana
i llum i cant i ull i cor,
i avui encara és una veu llunyana
que em parla ànima endins de ponents d'or,

d'albades clares com ma infantesa,
de nits serenes, d'ardentors de sol
i de rialles de dolcesa
i de petons de bressol.

Des d'ella he vist el pas de les tempestes
i els bufaruts dansant
i les ventades funestes
que passen trontollant.

I la finestra s'encarnà en mi;
es féu ull dels meus ulls que en mi reposa;
amb ella faig el meu camí
i em fa veure més clara tota cosa.

La porta em digué, adéu!, una vegada,
i la porta hom l'oblida fàcilment,
però la finestra esbatanada
la duré al cor eternament.

La porta es passa i es traspassa;
entres i surts i fas camí
i t'allunyes poc o molt o massa,
però la finestra és un sortir sense sortir.

La mare em deia: «Doncs, què hi fas ací
sempre abocat enfora pensatiu?»
Jo no sabia pas què dir
ni què sentia; però aquell caliu

de ma infantesa s'ha anat abrillant;
sota les cendres s'ha avivat la brasa
i han esdevingut cant
els environs de casa:

La rel, el riu, l'horta, l'alzina,
el pou, el magraner florit.
Tot això és llum divina
d'aquella gran finestra de petit.

I encara avui és mare i germana
i llum i cant i ull i cor
i encara avui és una veu llunyana
que sondrolleja tot el meu record.

La finestra! L'ull i el seny de casa;
les cases tenen ulls i seny.
Per cor la llar, el cor és brasa;
però la finestra veu vers on l'empeny.

Ara, quan veig la posta encesa,
sento que el cor em bat,
i aquella llum és la meva infantesa;
la posta, la finestra de l'Eternitat.

I m'agenollo i prego. No en sé gaire,
però en la pregària hi ha sang d'il·lusions
i té el regust, l'aire i la flaire
de les primeres oracions.

Senyor! Poseu a taula la minestra
del pare i dels germans
i esbataneu ben bé aquesta finestra!...
Que ens toqui bé la llum de tots els cants.

EL RIU

O riu diví, petit i clar de ma infantesa;
non-non suau del meu bressol,
rondalla, plor, rialla estesa;
niu d'illusions que han aixecat el vol.

Braç llarguerut que et torces per la vall
i arreplegues el doll de l'aigua clara;
dolça rialla de cristall,
veu de rondalla i cançó de mare.

Oh riu! Tu ets el meu Jordà.
Duc el baptisme dels teus gorcs blaus;
tu em vares ensenyà
el ritme dels cants aspres i suaus.

Duc el teu esperit,
la teva mansuetud i la teva rebellia.
La gent et veia així, petit
i tothom s'hi atrevia.

T'omplien de palanques i passeres
i rescloses i ponts i horts pel voltant
perquè sabien que eres
l'etern cantaire somicant.

Però un dia et vares desbordar
i romperes els ponts i les rescloses
i vares rebentar
totes les noses.

Ben fet! ben fet, riu pare, riu germà!
Amb els petits s'hi atreveix tothom;
ningú no sap recordar-se d'un demà
en el qual tota glòria perd el nom.

Ben fet! Ben fet! Et creien un mesell,
humil, escoladís i tot just xop
i no pensaven que dessota l'anyell
hi portaves un llop.

Ara diran: «Una vegada el riu!...»
i et tindran un respecte, una temença sorda.
Sabran que aquell que sols fa la viu viu
a voltes es desborda.

Ben fet !Ben fet!, riu pare, riu germà!
Jo sóc com tu, humil i bondadós
i he regat amb cançons sense parar
totes les penes i les amargors.

He dut gorcs blaus de joia i de tendresa
i he suportat rescloses de neguit
i he cantat sol, la meva petitesa
perdut dintre la vall del meu esperit.

Però els homes no fan cas d'aquestes coses,
per ells l'home és més home quan és més inhumà.
També, com tu, rebentaré rescloses
i hauré de desbordar!

Oh riu diví de ma infantesa;
jo et duc dintre mon cor ben clar, ben viu;
rebel i aspre pel dolent; pel bo ple de dolcesa.
Quina joia més gran sentir-se riu!

Jo passo en mig d'innúmeres gentades
i ric i ploro cantant,
pobre riu que t'enduus, moltes vegades,
l'escòria i el menyspreu del teu voltant.

L'home no sap que la bondat excessiva
suporta les vileses més crudels
i li lleven la pell, tiva que tiva;
però, ai, quan aixequi els punys rebels!

Llavors diran: «Una vegada el riu!...»
i li tindran un respecte, una temença sorda.
Sabran que aquell que sols fa la viu viu
a voltes es desborda.

L'HORTA DE MON PARE

Em sembla encara veure-us a l'hort atrafegat
que aneu regant les plantes que us riuen d'amistat
i jo com us ajudo en girar de trencall
i us aviso que l'aigua ja arriba al capdavall.

Aquelles nits serenes d'estiu ara conec.
Ara sé com la lluna es reflectia al rec
de l'aigua; ara retrobo el ritme dels estels
que en caure deixaven un rec de foc pels cels.

Ara sé de les plantes el rítmic moviment
i com les flors esclaten desesperadament...
Ara conec el riure dels arbres enfruitats
i aquells murmulls de l'aigua confosos i apagats.

Ara sé la cançó que feia dins la nit
amb el clar de la lluna el bosc mig adormit
i el llambregueig de l'aigua trescava lentament
desfent malenconies de pur defalliment.

Oh nits! Oh nits serenes! Llunyania d'estiu!
Oh l'horta de mon pare estesa vora el riu!

**TRES SONETS A
LES ROSES**

LA GRATITUD DE LES ROSES

Vora la casa hi ha un roser
que es va gronxant de cara al vent.
La Primavera quan hi ve
totes les branques li encen.

I, esclatant roses pertot,
es va enfilant fins al balcó.
L'amor ho veu i, al cap d'un brot,
corre a fer-hi un petó.

Mentre la nit l'amor reposa
aquell petó es torna rosa
i el roser es va gronxant.

Quan el matí ella es desperta
veu la barana tota omplerta
d'altres petons que han nat, pujant.

LES ROSES DE SANT JORDI

Passa Sant Jordi dintre un vol d'aloses
en un matí dolç i rosat d'abril
i al seu darrera hi ha un esclat de roses
com cops de llança del guerrer gentil.

Passa matant el drac i esquivant noses
i en cada cor deixa un glatir subtil
i una promesa d'arranjar les coses
que emplena d'esperança cada abril.

Emplena d'esperança i de florida
i el sant Patró dona al cavall la brida
i travessa brunzent la immensitat.

D'un cop de llança desfà dracs i noses
i deixa tot el món cobert de roses
que embriaguen els sentits de llibertat.

ROSES D'ABRIL

Frisances d'ales de mil papallones,
lúcids ruixims de l'arc de Sant Martí;
les roses, del grec «rodon» són rodones
i esclaten de claror com un matí.

Enlaira cada brot ànsies pregones
d'entusiasme en el bell florir;
són boques que no tenen pariones
en dir en flor tot el que en fior es pot dir.

Roses d'abril, oh roses de la vida.
Tota beutat devé aviat marcida
sense cap queixa, sense cap condol.

Pausadament, sense ombra de basarda,
cauen del brot com va caient la tarda
esfullant-se en un dolç «plou i fa sol».

GOTES DE SOL

DEL REMORDIMENT

L'esperit vigila
sota la carn,
la carn tranquil·la,
l'esperit, no tant.

DEL XIPRER

El xiprer puja els morts cap al cel a la nit.
Va carregat de testes minúscules i belles
que se li enfilen pels braços i el pit.
Sobre el xiprer hi ha un escampall d'estrelles.

DE LA MÀ

Mà, rosa de cinc fulles closa.
Nombre exacte dels sentits,
quan et desclous, ets més rosa
amb les cinc fulles dels dits.

VESPRAI

El ponent clenxa les boires
amb esclaridors de llum.
La xemeneia fa fum
i conta al vent les històries
de l'avi.
La bruixa de la tarda clou el llavi.

DEL GRILL

El grill amb una fe cega
va dient els seus anhels
i mai no sabeu si prega
o bé si compta els estels.

DEL PREGADÉU

Sacerdot de bestioles,
si sabessis el llatí,
l'aranya et faria estoies
per pregar vora el camí.

DE LA PERCEPCIO

Aquell que no porti a dins
un encís per cada cosa,
ja en pot seguir de jardins
que no hi trobarà cap rosa.

POEMA DE POEMES

Voldria dir aquell vers de cada cosa;
aquell vers del clavell i el de la rosa
i el de l'estel i el del raig de sol
que dringuen dintre el cant del rossinyol.
I el del matí —aquella sola ratlla
que és roja de portar el sol a l'espatlla—
i el vers del mar tan ample i resplendent
que, és sempre igual i sempre diferent.

Voldria dir aquell vers de les carenes
fonent-se horitzó enllà, fines, serenes,
retallant la blavor de l'infinit,
i el vers de la muntanya com un pit
i el vers dels rajolins
de tantes fonts que canten vora dels camins.
I el vers del carrerany que puja la cinglera
i aquell vers gris tan fi de l'olivera
que consona amb el vers del cel tan blau
i amb el silenciós vers de la Pau.

I el vers del vent que aixeca polsinera
i de la pols sap fer-se'n la bandera
desplegada en la fúria del combat.
Al vent jo li faria un vers alat
que s'emportés del món tota l'escòria;
un vers alat que ni deixés memòria
dels homes vils que hi ha en el món.

Voldria dir aquell vers rodó i pregon
que diu el pou en mig de l'horta
i el vers de la finestra i el de la porta
que ens emplenen la casa de claror,
i encara el vers petit de la llavor
que furga endins la rel i empeny amunt la soca
i es torna pi que va esberlant la roca
fins a vinclar-se en l'alta immensitat.

Voldria dir aquell vers incendiat
que té el ponent vora la nit pausada
i el vers fet de robins de l'estelada
i el vers de tota cosa que té un vers
i dir en un sol vers tot l'Univers.

Aquest llibre ha estat imprés als tallers de "Selecciones Gráficas, S. A." de Barcelona

